

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHDA TRIZ TEKNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH USULLARI

Doʻlliyeva Xayrigul Namoz qizi
TerDPI maktabgacha taʼlim yoʻnalishi
2-kurs talabasi

АННОТАЦИЯ

Сегодня ТРИЗ позволяет реализовать теорию решения изобретательских задач. Использование ТРИЗ в работе с дошкольниками, развитие детского воображения, фантазии и творчества, создание механизма использования средств ТРИЗ - РТВ (стили, игры, приемы, средства) в образовательном процессе ДООУ. Средства ТРИЗ - РТВ по всем образовательным направлениям дошкольного образования и всем видам деятельности, обучение воспитателей дошкольных учреждений умению решать различные творческие задачи с помощью технологии ТРИЗ-РТВ и формирование этих умений у дошкольников, Дошкольное образование На основе широко освещается эффективное сотрудничество образовательного учреждения и семьи, формирование активной позиции родителей.

Ключевые слова: Интеллектуальная способность, Интеллектуальное развитие, технология ТРИЗ, умения, навыки, развитие творческих способностей, мышления, поисковой, исследовательской и изобретательской деятельности, дошкольный возраст, познавательное развитие, социально-коммуникативное развитие, речевое развитие, художественно-эстетическое развитие, физическое развитие.

Hozirgi vaqtda deyarli barcha oʻqituvchilar va psixologlar oʻz ishlarini bolaning ijodiy jarayonlarini rivojlantirishga yoʻnaltirishga harakat qilmoqdalar.

Insoniyat jamiyatining kelajakda qay darajada oldinga borishini esa yosh avlodning ijodiy salohiyati belgilab beradi. Insonning ijodiy qobiliyatlari tafakkur va tasavvur jarayonlariga asoslanadi. Shuning uchun maktabgacha yoshdagi ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishning asosiy yoʻnalishlari quyidagilardir: ishlab chiqarilgan tasvirlarning boyligi va yoʻnalishi kabi fazilatlar bilan ajralib turadigan samarali ijodiy tasavvurni rivojlantirish. Ijodkorlikni shakllantiruvchi tafakkur sifatlarini rivojlantirish; bunday sifatlar assotsiativlik, dialektik va tizimli fikrlashdir. Maktabgacha yoshda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish uchun eng boy imkoniyatlar

mavjud. Afsuski, bu imkoniyatlar vaqt o'tishi bilan qaytarib bo'lmaydigan tarzda yo'qoladi, shuning uchun maktabgacha yoshdagi bolalik davrida ulardan iloji boricha samarali foydalanish kerak. Ijodiy qobiliyatlarning muvaffaqiyatli rivojlanishi faqat ularni shakllantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratilganda mumkin. Ushbu shartlardan biri bolalar bilan ishlashda TRIZ o'yinlari va mashqlaridan foydalanishdir. Fikrlashning assotsiativligini rivojlantirish uchun o'yinlar Nima ko'rinadi" o'yini 3-4 kishi (taxminchilar) eshikdan chiqib ketishadi, qolgan o'yin ishtirokchilari esa qaysi ob'ektni solishtirish haqida kelishib olishadi. Taxminchilar kirib keladi va taqdimotchi boshlaydi: "Men o'ylagan narsaga o'xshaydi ..." va so'zni taqqoslashni topib, qo'lini ko'targan kishiga beradi: Masalan, kamonni gul, kapalak bilan bog'lash mumkin. , yon tomonida joylashgan "8" raqamiga ega vertolyot pervanasi. Taxmin qiluvchi yangi taxminchilarni tanlaydi va uyushma uchun keyingi mavzuni taklif qiladi.

Maktabgacha ta'lim - bu umrbod ta'limning bir qismi sifatida bolalarga madaniy qadriyatlarni o'tkazish, maktabda kelajakdagi ta'limga qaratilgan aqliy va ijodiy tamoyillarni rivojlantirish tizimi. TRIZ-RTV texnologiyasi maktabgacha ta'limning barcha ta'lim yo'nalishlarida qo'llanilishi mumkin bo'lgan usul va usullar tizimi bo'lganligi sababli, u har qanday dasturning samaradorligini maksimal darajada oshiradi. TRIZ-RTV texnologiyasi maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy, shaxsiy, ijodiy rivojlanishining mazmuni va usullarini rivojlantirishga yangi g'oyalarni kiritishga yordam beradi.

Hozirgi vaqtda "Bolalar bog'chasida TRIZ-RTV" o'quv-uslubiy majmuasini, shu jumladan bolaning ijodiy, aqliy, shaxsiy rivojlanishi mexanizmini, TRIZ-RTV rivojlanayotgan texnologiyasidan foydalangan holda individual o'quv dasturlarini to'g'ridan-to'g'ri tashkil etilgan holda ishlab chiqish zarurligi ayon bo'ladi. Qobiliyatlar, malakalar, ijodkorlikni rivojlantirish muammosini hal qilish ta'lim tizimini maxsus rivojlanish vositalarini hisobga olish va joriy etishni o'z ichiga oladi, chunki bolaning rivojlanish darajalari (shaxsiy, intellektual, ijodiy) ta'lim mazmuni va usullariga bog'liq.

TRIZ - RTV ning asosiy funktsiyalari: har qanday murakkablikdagi ijodiy va ixtirochilik muammolarini hal qilish, tizimlarning rivojlanishini bashorat qilish va istiqbolli yechimlarni olish, ijodiy shaxsning fazilatlarini rivojlantirish, turli vaziyatlarni hal qilishda muammolar, qiyinchiliklar va vazifalarni aniqlash, eng samarali qilish. ko'plab muammolarni hal qilish uchun tabiat va texnologiya resurslaridan foydalanish. qarorlarni ob'ektiv baholash, maktabgacha ta'limning barcha ta'lim yo'nalishlari bo'yicha bilimlarni tizimlashtirish, bu bilimlardan yanada samarali foydalanish imkonini beradi. TRIZ - RTV ning shaxsni rivojlantirish va tarbiyalashdagi ahamiyati o'ziga xosdir. TRIZ - RTV vositalari ijodiy muammolarni hal qilishda psixologik inertsyani kamaytirish, o'zini sub'ekt sifatida his qilish,

shaxsiyatingizni ko'rsatish va rivojlantirish imkonini beradi. TRIZ - RTV ning shaxsning kommunikativ o'ziga xosligini, hissiy barqarorligini shakllantirishga ta'siri haqida gapirish uchun sabablar mavjud.

Shunday qilib, agar biz TRIZ - RTV vositalarini, shu jumladan atrofdagi dunyoni tizimli ko'rib chiqish, yangi, g'ayrioddiy narsalarni yaratish va maktabgacha yoshdagi bolalarni o'qitish, tarbiyalash va rivojlantirish amaliyotini o'z ichiga olgan usullar, o'yinlar, vazifalar, darslarni birlashtirsak, ular uchun sharoit yaratamiz. qobiliyat, malaka va ijodkorlikni rivojlantirish, kognitiv, ijtimoiy - shaxsiy, intellektual sohalarni rivojlantirish mexanizmini ishlab chiqish, bu rivojlangan shaxsni shakllantirishga imkon beradi.

TRIZ - RTV tanlovini amalga oshirish maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy - shaxsiy, intellektual, ijodiy rivojlanishini ta'minlash, maktabgacha ta'lim muassasalarining ta'lim jarayonida ushbu vositalardan foydalanish mexanizmini yaratishni anglatadi.

1. Bugungi kunda TRIZ buni ixtirochilik muammolarini hal qilish nazariyasini amalga oshirishga imkon beradi. TRIZ - maktabgacha yoshga moslashtirilgan texnologiya bolani "Hamma narsada ijodkorlik" shiori ostida o'qitish va o'qitish imkonini beradi.

2. TRIZning maqsadi - qidiruv, tadqiqot va ixtirochilik faoliyati. Rivojlangan tafakkur qarama-qarshilik, uning shakllanishi va yechimi haqidagi tasavvurni nazarda tutadi. Qarama-qarshilikni hal qilish natijasi ixtirodir. Ijodkorlik - bugungi tez o'zgarib borayotgan dunyoda faol shaxs rivojlanishi va inson rivojlanishining eng samarali usuli.

3. TRIZ shuningdek, boshqalarning muvaffaqiyatidan xursand bo'lish qobiliyati, yordam berish istagi, qiyin vaziyatdan chiqish yo'lini topish istagi kabi axloqiy fazilatlarni rivojlantiradi. TRIZ ortiqcha yuklamadan, siqilmasdan bilim olishga imkon beradi.

4. Bolalar bilan ishlashning asosiy vositasi pedagogik izlanishdir. Biz bolalarga tayyor bilim bermasligimiz, ularga haqiqatni ochib berishimiz kerak, bola uni o'zi topishni o'rganishi kerak. O'qituvchi bolalarni qarama-qarshiliklarni hal qilish uchun bosqichma-bosqich olib boradi.

Shunday qilib, maktabgacha ta'lim muassasalarining tarbiya va ta'lim jarayonida TRIZni qo'llash natijasida bolalarda uyatchanlik engiladi, fikrlash, ijodkorlik va tasavvur mantig'i rivojlanadi. Nutq va umumiy TRIZ tashabbusi bolalarga o'zlarining individualligini ko'rsatish imkoniyatini beradi. TRIZ texnologiyasi pedagoglar va bolalarni yoshidan qat'i nazar, inson o'zlashtirgan ijodkorlik usullari va vositalari bilan ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. Abdumajitova S. A. STEAM-THE IMPORTANCE OF EDUCATING PRESCHOOL CHILDREN BASED ON EDUCATIONAL TECHNOLOGY //Results of National Scientific Research International Journal. – 2022. – Т. 1. – №. 7. – С. 75-80.
2. Абдумажитова С. А. МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМДА РИВОЖЛАНТИРУВЧИ МУХИТНИНГ АХАМИЯТИ //INTERNATIONAL CONFERENCE: PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 94-102.
3. Abdumajitova S. A. PRIORITY OF THE PERSON-CENTERED EDUCATIONAL MODEL IN PRESCHOOL EDUCATION //International Academic Research Journal Impact Factor 7.4. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 53-57.
4. Abduqasimovna, A. S. (2022). DIFFERENT VIEWS OF EASTERN THINKERS AND PEDAGOGUES-SCIENTISTS ABOUT THE CHILD AND HIS EDUCATION. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(5), 348-352.
5. Abduqasimovna, A. S. (2022). ATTENTION TO THE EDUCATION OF CHILDREN OF PRESCHOOL AGE AND REFORMS IN THE FIELD OF PRESCHOOL EDUCATION. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(5), 342-347.
6. Абдумажитова, С. А. (2019). ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ У ДЕТЕЙ ЧУВСТВА ВРЕМЕНИ КАК ЭСТЕТИЧЕСКОГО ФЕНОМЕНА В ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ И МЕТОДИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ. Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук, (3), 81-83.
7. Abduqosimovna, A. S. (2022). <https://doi.org/10.5281/zenodo.6508403>. Results of National Scientific Research International Journal, 1(1), 265-269.
8. S.A Abdumajitova - Экономика и социум, 2021. STEAM TEACHING TECHNOLOGY IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS AS A FACTOR OF EARLY DEVELOPMENT
9. [STEAM-ТЕХНОЛОГИЯ КАК ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДОШКОЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ](#)
10. С Абдумажитова - Innovations in Technology and Science Education, 2023
11. [МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ТASHKILOTLARIDA STEAM TEXNOLOGIYASI ASOSIDA O'QUV JARAYONINI TASHKIL ETISH JARAYONI](#)
12. AS Abduqosimovna - INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 2023
13. [PEDAGOGICAL CONDITIONS OF EDUCATIONAL ACTIVITY IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING](#)

14. AS Abdukasimovna - INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 2023
15. ИГРА ДЛЯ ОЗНАКОМЛЕНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ С ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРОЙ ТЕХНОЛОГИЙ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ
16. М Жовлиева, СА Абдумажитова - INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 2023
17. МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДОШКОЛЬНИКОВ
18. СА Абдумажитова - Scientific Impulse, 2023
19. МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ ТASHKILOTLARIDA ОТА-ОНАЛАРНИ О'QUV TARBIYAVIY JARAYONDA FAOL QATNASHISHNI TASHKIL ETISH
20. AS Abduqosimovna - Scientific Impulse, 2023